

ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Παρουσίαση των δυνατικών οφελών από την αναβάθμιση της αποκατάστασης της φύσης στην Ελλάδα για την επίτευξη των στόχων του προτεινόμενου νόμου της ΕΕ για την αποκατάσταση της φύσης

Aubert, Gabrielle (IEEP) & Χριστοπούλου, Ιόλη (The Green Tank) – 22 Ιουνίου 2022

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

- Στις 22 Ιουνίου 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόταση της για έναν ευρωπαϊκό Νόμο για την Αποκατάσταση της Φύσης, ο οποίος περιλαμβάνει νομικά δεσμευτικούς στόχους για την αποκατάσταση της φύσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Βάσει του προτεινόμενου νόμου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εγκρίνουν Εθνικά Σχέδια Αποκατάστασης, στα οποία θα καθορίζουν συγκεκριμένες προτεραιότητες και μέτρα αποκατάστασης.
- Η Ελλάδα είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η αποκατάσταση της φύσης μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς και σε πρόσθετα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη.

Οφέλη για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν

Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής

Η αποκατάσταση των οικοσυστημάτων μπορεί να συμβάλει καθοριστικά με την αποφυγή των τωρινών εκπομπών που συνδέονται με βασικά υποβαθμισμένα ενδιαιτήματα, την αντιστάθμιση αναπότρεπτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από άλλους τομείς, με την αύξηση των φυσικών καταβόθρων άνθρακα και την πρόληψη μελλοντικών εκπομπών με την αύξηση της ανθεκτικότητας των οικοσυστημάτων.

Μείωση του κινδύνου δασικών πυρκαγιών

Η αποκατάσταση καμένων εκτάσεων μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό των επιπτώσεων των δασικών πυρκαγιών και τη μείωση του κινδύνου μελλοντικών πυρκαγιών. Σχέδια, πολιτικές και πρακτικές διαχείρισης με

LIFE-TRANSFER: Αποκατάσταση θαλάσσιων λιβαδιών

Τα θαλάσσια λιβάδια προσφέρουν σημαντικές υπηρεσίες οικοσυστήματος, όπως υπηρεσίες δέσμευσης άνθρακα. Τα υγιή οικοσυστήματα μπορούν να αποθηκεύσουν άνθρακα με ρυθμό 30 φορές ταχύτερο από τα δάση. Το Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών έχει ξεκινήσει ένα έργο για την αποκατάσταση των θαλάσσιων λιβαδιών στον Αμβρακικό Κόλπο.

Αποκατάσταση δασών στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας

Το Εθνικό Σχέδιο Αναδασώσεων αποσκοπεί στην αποκατάσταση δασών ώστε να ανασχεθεί η απώλεια της βιοποικιλότητας και να μειωθεί ο αντίκτυπος των φυσικών καταστροφών. Μέτρα όπως η αποκατάσταση 16.500 εκταρίων υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων καθώς και της Πάρνηθας θα χρηματοδοτηθούν από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

γνώμονα την έξυπνη αντιμετώπιση των πυρκαγιών αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων και στη μεγιστοποίηση των οικολογικών οφελών που συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ποικιλότητας των δασών και της ανθεκτικότητάς τους στις πυρκαγιές.

Ανθεκτικότητα των πόλεων στην κλιματική αλλαγή

Η αποκατάσταση της φύσης στις αστικές περιοχές μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο ώστε οι πόλεις να γίνουν πιο βιώσιμες και ανθεκτικές στις βασικές αστικές προκλήσεις, πολλές από τις οποίες αναμένεται να επιδεινωθούν από την κλιματική αλλαγή. Για παράδειγμα, το αστικό πράσινο και η βλάστηση μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας, καθώς η αύξηση της περιοχής σκίασης που παρέχουν τα δέντρα λόγω του φυλλώματός τους συμβάλλει στη μείωση της θερμοκρασίας.

Αθήνα - αποκατάσταση της φύσης για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της πόλης στην ακραία ζέστη και σε άλλες αστικές προκλήσεις

Το Σχέδιο Δράσης για το Κλίμα και η Στρατηγική Ανθεκτικότητας της πόλης αποσκοπούν στην αποκατάσταση της φύσης, ώστε να αυξηθεί η ικανότητά της να αντέχει στην κλιματική αλλαγή και να μειωθεί το φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας. Επιπρόσθετα οφέλη περιλαμβάνουν την ενίσχυση της βιοποικιλότητας, τη μείωση της ρύπανσης και τη μείωση του κινδύνου πλημμύρας.

Μείωση του κινδύνου πλημμύρας

Η αποκατάσταση ποταμών και υγροτόπων μπορεί να ενισχύσει τη φυσική αντιπλημμυρική ικανότητα των οικοσυστημάτων, καθώς απορροφά και συγκρατεί το νερό στη βλάστηση και στο έδαφός τους, γεγονός που μειώνει επίσης άλλους κινδύνους, όπως οι κατολισθήσεις.

Αποκατάσταση παραποτάμιου δάσους και προστασία όχθης ποταμού, ποταμός Ευρώτας

Το έργο LIFE-EnvFriendly έδειξε πώς οι λύσεις χαμηλού κόστους που βασίζονται στη φύση και χρησιμοποιούνται από τους γεωργούς σε μια λεκάνη απορροής μπορούν να βελτιώσουν την ανθεκτικότητα των παρόχθιων περιοχών στις πλημμύρες, να ενισχύσουν τη βιοποικιλότητα, να βελτιώσουν την ποιότητα των υπόγειων υδάτων και την προσαρμογή στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Μείωση του κινδύνου διάβρωσης των ακτών

Οι λύσεις που βασίζονται στη φύση και τα μέτρα αποκατάστασης μπορούν να αντικαταστήσουν τις επιβλαβείς τεχνητές υποδομές, οι οποίες αποτελούν την κύρια απόκριση στην παράκτια διάβρωση. Εναλλακτικές λύσεις φιλικές προς τη φύση, όπως η φύτευση και/ή η σταθεροποίηση των αμμοθινών με αυτοφυή βλάστηση και η τροφοδότηση των παραλιών, ενισχύουν την αντοχή τους στη διάβρωση. Η αποκατάσταση των κοραλλιογενών υφάλων και των παράκτιων υγροτόπων τους επιτρέπει να λειτουργούν ως φυσική άμυνα κατά της παράκτιας διάβρωσης απορροφώντας την ενέργεια των κυμάτων και σταθεροποιώντας τα ιζήματα.

HERMES - Interreg Βαλκάνια-Μεσόγειος

Το έργο HERMES αποσκοπεί στην ανάπτυξη μιας εναρμονισμένης και ενιαίας προσέγγισης για τον μετριασμό των επιπτώσεων της διάβρωσης των ακτών και την προώθηση της αποκατάστασης τους σε τέσσερις χώρες. Θα προωθήσει φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές για έργα αποκατάστασης, όπως η σταθεροποίηση των ακτών και των αμμοθινών και η τροφοδότηση των παραλιών.

Ασφαλής και αξιόπιστη παροχή νερού

Η αποκατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων θα ενισχύσει την αποθηκευτική τους ικανότητα σε περιόδους ισχυρών βροχοπτώσεων, αποφεύγοντας έτσι τις πλημμύρες και παρέχοντας γλυκό νερό σε περιόδους ξηρασίας. Η αποκατάσταση των υδροτόπων αυξάνει τη φυσική τους ικανότητα να συγκρατούν θρεπτικά συστατικά και να φιλτράρουν την υπερβολική απορροή αζώτου από τις γεωργικές δραστηριότητες, γεγονός που αυξάνει την ποιότητα των υδάτων. Επιπλέον, οι βελτιώσεις αυτές οδηγούν σε μείωση του κόστους επεξεργασίας του νερού και των επισκευών για τις ζημιές που προκαλούνται από πλημμύρες.

Προσαρμογή υδροτόπων στην Περιφέρεια Αττικής, Ελλάδα – OrientGate

Τα μέτρα που προβλέπονται στη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για τους υδροτόπους της Περιφέρειας Αττικής αναμένεται να μετριάσουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους υδροτόπους και να βελτιώσουν τις λειτουργίες του οικοσυστήματός τους, όπως η βελτίωση της ποιότητας του νερού με την παγίδευση ιζημάτων και τοξικών ουσιών και η μείωση των κινδύνων ζημιών από ξηρασίες.

Βιώσιμα και ανθεκτικά συστήματα τροφίμων

Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ήδη τη γεωργική παραγωγή στην ΕΕ. Η αποκατάσταση της γεωργικής γης μέσω βελτιωμένων πρακτικών, όπως η αγροδοασοπονία, μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας της γης μέσω της ενίσχυσης των οικοσυστημικών διεργασιών και υπηρεσιών από τις οποίες εξαρτώνται οι εκτάσεις. Η αποκατάσταση συμβάλλει επίσης στην επισιτιστική ασφάλεια και την ανθεκτικότητα με την ενίσχυση των υπηρεσιών επικονίασης, οι οποίες είναι απαραίτητες για την παραγωγή γεωργικών καλλιεργειών.

Στη θαλάσσιες εκτάσεις, η προστασία και η αποκατάσταση των θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών μπορεί να αυξήσει τη βιωσιμότητα της αλιείας και να μειώσει τον κίνδυνο κατάρρευσης των ιχθυοαποθεμάτων, καθώς και να μειώσει τον ρυθμό υπερεκμετάλλευσης τους.

Οικονομικές ευκαιρίες

Βιώσιμες θέσεις εργασίας και τουρισμός

Η οικονομική ευημερία των κοινωνιών που εξαρτώνται από τον τουρισμό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διατήρηση και τη βιώσιμη διαχείριση συγκεκριμένων στοιχείων οικοτόπων, όπως οι παράκτιες περιοχές που προσελκύουν τουρίστες. Η αποκατάσταση αυτών των οικοτόπων είναι επομένως απαραίτητη για να εξασφαλιστεί η οικονομική τους ανάπτυξη.

Αποκατάσταση, διαχείριση και διατήρηση οικοτόπων προτεραιότητας στις παράκτιες περιοχές της Μεσογείου – LIFE PRIMED

Το έργο αποσκοπεί στην αποκατάσταση μεσογειακών εποχικών λιμνίων και αλλουβιακών δασών στο Δέλτα του Νέστου και στην αναστροφή της υποβάθμισης των δασών στις συγκεκριμένες περιοχές.

Ενσωματώνει κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις για την επίτευξη των στόχων του, που είναι η προώθηση του τουρισμού στη φύση μέσω της αύξησης της ευαισθητοποίησης για τη βιοποικιλότητα που υπάρχει στην περιοχή.

Η αποκατάσταση μπορεί επίσης να συμβάλει στη διατήρηση θέσεων εργασίας για τους ανθρώπους στις τοπικές κοινωνίες που εξαρτώνται από τους παράκτιους και θαλάσσιους πόρους, όπως η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια και ο τουρισμός.

Νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες

Η αποκατάσταση της φύσης μπορεί να συμβάλει στην προσέλκυση νέων επενδύσεων και οικονομικών εγχειρημάτων σε μια περιοχή, δημιουργώντας κίνητρα για επιχειρηματικά μοντέλα θετικά προς τη βιοποικιλότητα. Θα δημιουργήσουν μακροπρόθεσμες οικονομικές ευκαιρίες για τις τοπικές κοινότητες και θα προσελκύσουν πρόσθετη χρηματοδότηση.

Δημόσια υγεία και κοινωνικά οφέλη

Βελτιωμένη σωματική και ψυχική υγεία

Η αποκατάσταση των φυσικών ενδιαιτημάτων επιτρέπει στους πολίτες να έχουν πρόσβαση σε χώρους πρασίνου, οι οποίοι προάγουν έναν πιο υγιεινό τρόπο ζωής, ενθαρρύνοντας τους ανθρώπους να είναι σωματικά πιο δραστήριοι και, ως εκ τούτου, οδηγούν στην πρόληψη των καρδιαγγειακών παθήσεων και του διαβήτη. Ταυτόχρονα, βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα και μειώνουν τις ασθένειες που σχετίζονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση. Συμβάλλουν επίσης στη βελτίωση της ψυχικής υγείας, καθώς στοχεύουν στη μείωση του άγχους, της κατάθλιψης και της μοναξιάς και προωθούν την κοινωνική αλληλεπίδραση και τη χαλάρωση σε υπαίθριους χώρους. Η βελτίωση της ψυχικής και σωματικής υγείας οδηγεί σε χαμηλότερο μέσο ετήσιο κόστος υγειονομικής περίθαλψης για τους ανθρώπους και για τις εθνικές υπηρεσίες υγείας.

Η αποκατάσταση μπορεί επίσης να προωθήσει την κοινωνική συνοχή, την αίσθηση της τοπικής υπερηφάνειας και μια πιο δίκαιη απόλαυση της φύσης και των πλεονεκτημάτων της. Οι χώροι πρασίνου σε αστικές περιοχές έχουν συνδεθεί με αυξημένο αίσθημα συνοχής της κοινότητας και ένταξης και συνδέονται με χαμηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας στην περιοχή.

WWF Impact Ventures στην Ελλάδα - Νέα επιχειρηματικά μοντέλα που υποστηρίζουν την αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων των γυτών στην περιοχή της Δαδιάς

Το έργο υποστήριξε εγχειρήματα σε σημαντικές περιοχές με υψηλή βιοποικιλότητα, όπως το δάσος της Δαδιάς, μια βασική περιοχή αναπαραγωγής για τα ευρωπαϊκά αρπακτικά πουλιά. Παρείχε επιχειρηματική εξειδίκευση, κατάρτιση και δικτύωση με δυνητικούς επενδυτές για την υποστήριξη καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων. Για παράδειγμα, το εγχείρημα OpenFarm πωλεί βιώσιμο κρέας από ζώα που εκτρέφονται στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, τα οποία συμβάλλουν στην αποκατάσταση μέσω της διατήρησης του ανοιχτού τοπίου που χρειάζονται οι γύπες για να εντοπίσουν τη λεία τους.

Η Στρατηγική Ανθεκτικότητας της Θεσσαλονίκης και το αναδημιουργημένο παραλιακό μέτωπο

Η πόλη αναδημιούργησε το παραλιακό της μέτωπο, το οποίο περιλαμβάνει έναν κυματοθραύστη για να περπατούν, να ψαρεύουν και να κοινωνικοποιούνται οι άνθρωποι καθώς και δώδεκα χώρους πρασίνου. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι άνθρωποι που πηγαίνουν συχνά στην περιοχή έχουν βελτιωμένη αρτηριακή πίεση και μειωμένα επίπεδα άγχους λόγω στρες.

Η Στρατηγική Ανθεκτικότητας της πόλης στοχεύει στην αύξηση των χώρων πρασίνου και των υποδομών για τη δημιουργία χώρου για κοινωνική αλληλεπίδραση. Ο δήμος θα δημιουργήσει κοινοτικούς «κήπους τσέπης» και θα αναπτύξει την πρωτοβουλία "Υιοθετήστε το πράσινο σημείο σας" για την ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην ανάπτυξη της αστικής γεωργίας και τη συντήρηση των χώρων πρασίνου.

